

Як правильно звернутися до Європейського суду з прав людини?

ЩО ТАКЕ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ?

Європейський Суд з прав людини (далі – Суд) – це міжнародний судовий орган, який знаходиться в місті Страсбург (Франція). Кількість суддів, з яких він складається, відповідає кількості держав-членів Ради Європи, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод. На даний час таких держав є сорок сім. Судді засідають у своїй особистій якості і не є представниками жодної держави. В опрацюванні заяв Суду допомагає секретаріат, котрий складається в основному з юристів (їх також називають юридичними секретарями) із усіх держав-членів Ради Європи. Вони є незалежними від країни їх походження; та не представляють ні заявників, ні держави.

ЩО ТАКЕ ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ?

Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (багатьом відома під назвою «Європейська конвенція з прав людини», (далі – Конвенція)) – це міжнародний договір регіонального рівня, який мають право підписувати держави-члени Ради Європи. Суд було засновано на підставі Конвенції, котра визначає його функціонування та містить перелік прав та гарантій їх забезпечення, яких держави зобов'язалися дотримуватися.

В ЯКИХ ВИПАДКАХ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?

До Європейського Суду Ви можете звернутися із заявою, якщо вважаєте, що Ви особисто і безпосередньо стали потерпілим від порушення прав і свобод, зазначених у Конвенції або в Протоколах до неї. Заява має стосуватись лише порушень, допущених однією з держав, на які поширюється дія Конвенції.

Які основні права захищені Конвенцією та Протоколами до неї?

Конвенція захищає зокрема такі права:

- право на життя;
- право на справедливий судовий розгляд справ, пов'язаний із цивільною та кримінальною проблематикою;
- право на повагу до приватного і сімейного життя;
- право на свободу вираження поглядів;
- право на свободу думки, совісті та віросповідання, та інші.

Що заборонено Конвенцією та Протоколами до неї?

Конвенція забороняє, зокрема:

- катування, нелюдське чи принизливе для людської гідності поводження або покарання;
- свавільне та неправомірне позбавлення волі;
- дискримінацію у користуванні правами та свободами, викладеними у Конвенції;
- вислання державою своїх громадян чи заборону їм повернутися на її територію;
- смертну кару;
- колективне вислання іноземців.

ЯКИХ УМОВ Я ПОВИНЕН ДОТРИМАТИСЯ ПРИ ПОДАННІ ЗАЯВИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ?

Які умови стосуються мене особисто?

- Вам не обов'язково бути громадянином однієї з держав, які ратифікували Конвенцію. Порушення прав, на яке ви скаржитеся, повинно бути вчиненим однією з таких держав в межах її «юрисдикції», що, зазвичай, означає в межах її території.
- Ви можете бути фізичною або юридичною особою, як-то, наприклад, компанією або об'єднанням.
- Ви можете скаржитися лише на ті порушення прав, які були допущені безпосередньо та особисто щодо Вас. Ви не можете оскаржувати загалом закон чи заходи, наприклад, якщо ви вважаєте, що вони були несправедливими. Ви не можете скаржитися від імені інших осіб, (за винятком тих випадків, коли ці особи чітко визначені та Ви є їхнім офіційним представником).

Чи існують будь-які процедури на рівні національного судочинства, які необхідно попередньо пройти?

- Так. Ви мали використати всі засоби правового захисту в державі, якої стосується заява, які могли б виправити ситуацію, про яку Ви скаржитеся (часто такими засобами правового захисту є звернення до відповідного суду з подальшим апеляційним оскарженням або навіть оскарженням до вищого суду, такого як Верховний Суд або Конституційний Суд, якщо такі процедури оскарження існують);
- Самого лише використання цих засобів захисту недостатньо. Необхідно, щоб при їх використанні, Ви дійсно виклали Ваші скарги (тобто виклали суть порушень Конвенції, про які Ви заявляєте).
- Ви маєте лише шість місяців від дати прийняття остаточного рішення на національному рівні (зазвичай, це рішення найвищої судової інстанції), впродовж яких Ви можете подати заяву до Європейського Суду. Після закінчення цього строку Вашу заяву не може бути прийнято до розгляду Судом.

Проти кого можна подати заяву до Європейського Суду?

- Проти однієї чи декількох держав, на які поширюється дія Конвенції і котра/котрі, на Вашу думку (своєю дією або діями чи бездіяльністю, що стосувались безпосередньо Вас), порушили Конвенцію з прав людини.
- Скарги мають стосуватися дій або бездіяльності одного або декількох органів влади держави, якої стосується заява (наприклад, судового або адміністративного органу).
- Суд не може розглядати заяви проти приватних осіб або приватних організацій, таких як господарські товариства.

Чого може стосуватися моя заява?

- Ваша заява повинна стосуватися одного з прав, викладених у Європейській конвенції з прав людини. Порушення, на які Ви скаржитесь, можуть стосуватися широкого кола питань, таких як: катування чи нелюдське поводження з ув'язненими, законність тримання під вартою, порушення при розгляді цивільних чи кримінальних питань, дискримінація у здійсненні прав, викладених у Конвенції, батьківські права, право на повагу до приватного та сімейного життя, житла і кореспонденції, свобода вираження поглядів, свобода передавати чи отримувати інформацію, свобода участі у зібраннях та демонстраціях, вислання та екстрадиція, конфіскація майна та його вилучення.
- Ви не можете скаржитися на порушення інших юридичних актів, крім Європейської конвенції з прав людини, зокрема таких як Загальна декларація прав людини ООН чи Хартія основних прав ЄС.

ЯК Я ПОВИНЕН ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ, ЯКЩО Я ВВАЖАЮ СЕБЕ ПОТЕРПЛИМ ВІД ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ?

- Потрібно надіслати до Суду заповнений та підписаний формуляр заяви. Формуляр разом із супровідними документами потрібно надіслати на адресу:

The Registrar

European Court of Human Rights

Council of Europe F- 67075 Strasbourg cedex

- Писати до Суду можна однією з офіційних мов Суду (англійською чи французькою) або ж офіційною мовою будь-якої з держав, що ратифікували Конвенцію.

- Немає необхідності надсилати формуляр заяви факсом зважаючи на те, що це не припинить перебіг строку, передбаченого Конвенцією для звернення до Суду. Суд розгляне тільки оригінал формуляра заяви, надісланий поштою.

- Не потрібно приїздити до Страсбурга особисто і викладати предмет заяви в усній формі. Це не пришвидшить розгляд Вашої заяви. Вам також не буде надано будь-яких юридичних порад.

- Секретаріат може попросити Вас надіслати додаткові документи, відомості чи пояснення стосовно Ваших скарг.

- Потрібно завантажити формуляр заяви з сайту Суду, уважно і розбірливо заповнити його, підписати та якнайшвидше відіслати до Суду. Заповнений формуляр заяви повинен містити:

- коротке викладення фактичних обставин та Ваших скарг;
- зазначення прав, викладених у Конвенції, котрі, на Вашу думку, було порушено;
- відомості про використані Вами засоби захисту;
- копії всіх рішень, прийнятих у Вашій справі всіма відповідними державними органами (ці документи Вам не буде повернено, тому не надсилайте оригінали, а виключно копії);
- Ваш підпис в якості заявника або ж підпис Вашого представника

- Якщо Ви не бажаєте, щоб дані про Вашу особу були розкриті, Вам необхідно негайно інформувати про це Суд, із зазначенням підстав такого клопотання. Президент Палати вирішить, чи є Ваше клопотання обґрунтованим.

- На початковому етапі розгляду справи Ви не повинні бути представлені юристом. Якщо Ви все ж бажаєте звернутися до Європейського Суду через представника, необхідно заповнити та підписати відповідний розділ формуляра заяви.

Інформує відділу судової роботи та міжнародного співробітництва
Головного територіального управління юстиції в Одеській області